

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1254/24
13.3.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Весне Целетовић Цуцић и Александре Лековић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Томашевић, адвокат из Београда, Крунска бр.54, против тужене Eurobank Direktna akcionarsko društvo Beograd, из Београда, Вука Караџића бр. 10, чији је пуномоћник Радослав Шалварица, адвокат из Београда, Интернационалних бригада бр.69, ради утврђења, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П 1701/19 од 17.10.2023 године, у седници већа одржаној дана 13.3.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 1701/19 од 17.10.2023 године у ставовима другом, трећем, као и у ставу четвртом изреке којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за утврђење ништавости Уговора о стамбеном кредиту бр.... од 18.7.2006. године, у преосталом делу, осим у делу који се односи на део одредбе члана 2 став 4 (одељак камата " и исти је исказан у ЦХФ") и члана 6 тачка 2, 3 и 4 уговора.

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 1701/19 од 17.10.2023 године у ставу првом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 1701/19 од 17.10.2023 године у делу става четвртог изреке, па се утврђује да је ништава део одредбе члана 2 став 4 (одељак Камата) Уговора о стамбеном кредиту ... од 18.7.2006. године, закљученог између тужиоца и правног претходника тужене, а која гласи "и исти је исказан у ЦХФ".

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 1701/19 од 17.10.2023 године у делу става четвртог изреке који се односи на одредбу члана 6 тачка 2,3

и 4 Уговора о стамбеном кредиту бр... од 18.7.2006. године и у ставу шестом изреке и у том делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Изреком побијане пресуде, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да су одредбе уговора о стамбеном кредиту ..., закљученог између тужиоца и правног претходника тужене дана 18.7.2006.године, ништаве и то: одредба чл. 1 ст.1 Уговора у делу која гласи: “Банка одобрава кориснику кредита кредит у висини од 48.794 ЦХФ по средњем курсу банке важећим на дан пуштања кредита у течај”, одредба чл.2 ст. 1 (одељак рок) Уговора која гласи: “Обрачун и плаћање ануитета утврђених у плану отплате у ЦХФ се врши у динарској противвредности по продајном курсу банке важећим на дан уплате”. Ставом другим изреке одбачена је тужба у делу у коме је тражено да се утврди ништавост уговора о стамбеном кредиту ..., закљученог између тужиоца и правног претходника тужене дана 18.7.2006. године и то одредба чл.2 ст. 2 (одељак камата), због пресуђене ствари. Ставом трећим изреке одбачена је тужба у делу у коме је тражено да се утврди ништавост уговора о стамбеном кредиту ..., закљученог између тужиоца и правног претходника тужене дана 18.7.2006.године и то одредба чл.2 ст. 6 (одељак камата) и чл. 7 ст. 2, због литиспенденције. Ставом четвртим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о стамбеном кредиту бр... закљученог између тужиоца и правног претходника тужене дана 18.7.2006. године, у преосталом делу, као неоснован. Ставом петим изреке утврђено је да је да је тужба повучена у делу у коме је тужилац тражио да се обавезе тужена да му исплати укупан износ од 150.000,00 динара, са законском затезном каматом на сваки појединачни износ на начин како је то наведено у овом ставу изреке. Ставом шестим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 285.550,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности одлуке па до исплате, у року од 15 дана по пријему писаног отправака пресуде.

Против ове пресуде жалбу су благовремено изјавиле парниче странке и то тужилац побијајући пресуду у ставовима другом, трећем, четвртном и шестом изреке, а тужена против одлуке у ставовима првом и шестом изреке, из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку (Сл.гласник РС бр.72/11 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца делимично основана, док је жалба тужене неоснована.

Побијана пресуда у потврђујућем и преиначујућем делу не садржи битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9

Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити друге повреде поступка које би биле битне.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужене, као давалац кредита и тужилац као корисник кредита закључили су дана 18.7.2006. године уговор о стамбеном кредиту ..., којим је тужена банка одобрила тужиоцу стамбени кредит у укупном износу од 48.794,00 ЦХФ, у динарској противвредности по средњем курсу банке важећим на дан пуштања кредита у течај (члан 1 ст. 1), који је осигуран код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита. Кредит је одобрен ради адаптације стана, са роком отплате од 228 месеци, уз плаћање камате по променљивој каматној стопи која је у моменту закључења уговора износила 4,35% на годишњем нивоу (чл. 2 ст.1 одељак Камата), с тим да је банка задржала право промене каматне стопе, односно да може да мења висину до коначног измирења свих обавеза корисника по овом уговору, без закључења посебног анекса, у складу са важећим актима банке који регулишу висину и начин обрачуна камате (члан 2 ст.2). У члану 2 ст. 1 (одељак рок) одређено је да се обрачун и плаћање анuitета утврђених у плану отплате у ЦХФ врши у динарској противвредности по продајном курсу банке на дан уплате. Чланом члан 2 став 4 (одељак Камата) уговора прописано је да ће се обрачун камате вршити применом пропорционалне методе и исти је исказан у ЦХФ, а у случају да корисник кредита не измири своје доспеле обавезе о року њихове доспелости, на све доспеле, а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са Актима пословне политике и законским одредбама (члан 2 ст. 6). Чланом 4 ст. 1 уговора одређено је да корисник кредита може једном у току периода отплате кредита банци поднети захтев да се преостали износ главнице искаже у еврима, те ће банка извршити конверзију у складу са пословном политиком која буде важила у тренутку подношења захтева за конверзију. Чланом 6 тачка 2 одређено је да пре пуштања кредита у течај корисник се обавезује да банци плати провизију у износу од 1,5% од износа одобреног кредита на име накнаде за обраду кредитног захтева, одобрења и администрирање кредита, тачком 3. да плати фиксну провизију у износу од 30 евра у динарској противвредности по продајном курсу на дан уплате на име накнаде за обраду кредитног захтева код Националне корпорације, тачком 4. да плати провизију у износу од 2,2% од износа одобреног кредита на име премије осигурања код Националне корпорације. Чланом 7 став 2 уговора одређено је да је износ месечног анuitета изражен у ЦХФ и корисник га плаћа у динарској противвредности по продајном курсу банке на дан уплате. Утврђено је да је тужилац приступио предметном уговору јер је номинална каматна стопа била 4,35% , а држава је са своје стране стала као гарант тих уговора. Није у целости исплатио уговор јер су се после извесног времена услови променили, нити је добио напомене о евентуалним ризицима. Осетио је последице насталих промена јер му је било отежано плаћање рата кредита, па је са отплатом кредита престао 2016. године. Из налаза и мишљења судског вештака за економско финансијску област произлази да банка није доставила услове за исту врсту кредита у евро валути важеће на дан 18.7.2006. године, па је вештак применила

камату од 5,90% на годишњем нивоу по искуству из других предмета са банкама, а није доставила картице и уплате након 12.5.2016.године, те није могуће утврдити шта се дешава након тог датума, па је закључила да је кредит проглашен доспелим 1.4.2016. године, али није назначено које уплате је извршио НКОСК. Вештак је стање утврдио на дан 1.4.2016. године. Ниво ап्रेसијације ЦХФ у односу на евро на дан 12.5.2016. године, у односу на дан закључења уговора износи 32,50 %. На дан 1.4.2016. године уз обрачун камате за доцњу у висини редовне или законске затезне камате преостало дуговање по доспелим обавезама би износило 15.934,95 еура, односно 1.956.805,49 динара. Према актуелном обрачуну банке тужилац је на дан 1.4.2016. године дуговао 29.163,62 ЦХФ, те је на дан 1.4.2016. године дуговање по актуелном обрачуну за 1.316.160,51 динара, веће у односу на обрачун у евро валути.

Првостепени суд је претрагом АВП програма утврдио да је правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П.бр.24490/13 од 12.3.2015.године (потврђена пресудом Вишег суда у Београду Гж 7517/2015 од 1.6.2017.године), утврђена ништавост одредбе чл.2 ст.2 алинеја 2 уговора о стамбеном кредиту бр.... дана 18.7.2006. године, закљученог између тужиоца и ЕФГ Еуробанке (право банке на промену каматне стопе у складу са пословним актима банке) и обавезана тужена на исплату више наплаћених износа по основу увећане каматне стопе, ближе описаних у изреци наведене пресуде. Како се ради о пресуђеној ствари, између истих странака, првостепени суд је применом одредбе члана 294 ЗПП, одбацио тужбу у делу у коме је тражено да се утврди ништавост одредбе чл.2 ст.2 (одељак Камата) којом је одређено право измене променљиве каматне стопе у складу са актима пословне политике банке и одлучио као у ставу другом изреке.

Такође, увидом у АВП, у предмет Првог основног суда у Београду, П.бр.14747/17, утврђено је да је тужилац поднео тужбу против тужене банке ради утврђења ништавости чл. 7 ст.2 уговора бр... дана 18.7.2006. године, којом је одређено да се ануитети плаћају у динарској противвредности по продајном курсу банке и чл.2 ст. 5 (одељак Камата) којом је одређено да уколико корисник не измирује све доспеле обавезе, на исте износе банка обрачунава затезну камату у складу са Актима пословне политике и законским одредбама, да је поступак у току, односно да је рочиште заказано за 1.11.2023.године, да се предмет налази код вештака, ради чега суд сматра да постоји литиспенденција, јер је пре ове парнице већ покренута парница о истом захтеву међу истим странкама, због чега је првостепени суд применом одредбе чл.294 ЗПП, у вези чл.203 ЗПП одбацио тужбу у делу у коме је тражена ништавост одредбе чл.2 ст. 6 (не ст.5 како је наведено у поменутој тужби, већ се ради о ставу 6 -одељак Камата) и чл. 7 ст.2 уговора и одлучио као у ставу трећем изреке.

Будући да је тужилац повукао тужбу у делу у коме је тражио исплату новчаних износа (укупан износ од 150.000,00 динара) на име увећања ануитета применом ништаве валутне клаузуле, то је првостепени суд применом одредбе

члана 202 ЗПП, донео одлуку као у ставу петом изреке.

Одлучујући о правном интересу тужиоца за утврђење ништавости спорних одредби уговора о стамбеном кредиту, првостепени суд је оценио да у конкретном случају не постоји сметња да се утврди ништавост појединих његових одредби, с обзиром на то да сходно одредби чл. 110 ЗОО, право на истицање ништавости се не гаси, а циљ утврђивања ништавости је да се такве одредбе које су без дејства уклоне из правног промета, као да никад нису ни настале, због чега првостепени суд налази да је неоснован и приговор застарелости. Ово имајући у виду да у складу са одредбом чл.194 ЗПП, право или правни однос који више не постоји може бити предмет утврђења, ако је његово раније постојање основ неког захтева у садашњости. У конкретном случају, пуноважност уговорне одредбе је од значаја за утврђивање обима враћања јер уколико је нешто примљено по основу ништаве одредбе уговора, онда се враћање врши по правилима за стицање без основа, тако да тужилац има правни интерес да се утврди ништавост појединих одредби уговора јер би његове обавезе као дужника у том случају биле другачије од оних које су биле одређене уговором.

Полазећи од тога да се у овом поступку може утврдити ништавост целокупног уговора, али и појединих његових делова, првостепени суд је ценио пуноважност целог уговора у смислу одредби Закона о облигационим односима. Приликом одлучивању о постојању разлога за ништавост, првостепени суд је испитивао сваку одредбу уговора појединачно, као и целокупан уговор као скуп одредаба које укључују битне елементе сваког уговора о кредиту, имајући при томе у виду да су уговорне стране слободне да у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја уреде односе по својој вољи.

Првостепени суд је ценећи ништавост уговорене валутне клаузуле у уговору о стамбеном кредиту (члан 1 став 1. и члан 2 став 1 одељак Рок), оценио да је наведена одредба неправична, јер би се њеном применом нарушила еквивалентност узајамних давања даваоца и корисника кредита, па је искључена могућност судске заштите валутне клаузуле о индексирању динарског дуга применом курса ЦХФ, а све то због непостојања поузданог доказа да је тужена динарски пласирана средства прибавила посредством сопственог задужења у валути франак, те да је као финансијска организација која се професионално бави кредитним пословима могла и морала знати да ће у догледно време доћи до енормног скока курса те валуте у односу на евро и динар, због чега је била дужна на то упозорити тужиоца приликом закључена уговора, што је у овом случају изостало.

Како сам уговор о кредиту може опстати и без ништаве одредбе о индексирању динарског дуга применом курса ЦХФ, која при том није била одлучујућа побуда за закључење предметног уговора (већ је циљ закључења таквог уговора оно што је његова намена, а то је адаптација непокретности за

корисника, а за банку да пласманом одговарајућег новчаног износа оствари очекивану добит коју ће реализовати наплатом уговором одређене камате), то је првостепени суд у складу са одредбом чл. 105 став 1 ЗОО, утврдио делимичну ништавост предметног уговора о кредиту и то најпре у погледу одредбе чл. 1 став 1 и чл.2 ст. 1 која гласи да “Банка одобрава кориснику кредита стамбени кредит у висини од 48.794,00 ЦХФ, који се кориснику ставља на располагање у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај”, те “да се обрачун и плаћање анuitета утврђених у плану отплате у ЦХФ врши у динарској противвредност по продајном курсу банке”, због чега је одлучено као у ставу првом изреке пресуде.

Ценећи пуноважност уговора у преосталом делу, првостепени суд је закључио да је исти пуноважан, те да може опстати у правном промету и без одредаба чија је ништавост утврђена у овом поступку, у смислу одредбе члана 105 ЗОО, односно да услед ништавости спорних одредби нису ништаве и преостале одредбе уговора. Наиме, првостепени суд налази да не представљају ништаве одредбе уговора о стамбеном кредиту и то: одредбе члан 2 став 4 одељак “Камата”, у делу којим је одређено да ће се обрачун камате вршити применом конформне методе. Одлуком Уставног суда Уж 82/09 од 12.07.2012.године (“Сл.гласник РС”, бр.73/12 од 27.07.2012.године), проглашена је неуставном примена конформне методе за обрачун законске затезне камате, односно камате коју дужник плаћа због доцње са испуњењем новчане обавезе по сили Закона о висини стопе затезне камате, те се та одлука не односи на висину стопе и начина обрачуна камате коју странке уговарају у складу са начелом аутономије воље из чл. 10 ЗОО, крећући се у оквирима дозвољеним принудним прописима. У конкретном случају, се ради о начину обрачуна уговорне каматне стопе, а не о методи обрачуна законске затезне камате, на коју се односи одлука Уставног суда. Имајући у виду наведено, банка има право да обрачунава уговорену камату конформном методом, при чему тужилац није доказао да је уговарање конформне каматне стопе било противно његовим интересима.

Такође, у погледу одредби чл.6 тачка 2, којом је уговорено да корисник плаћа накнаду за обраду кредитног захтева, тачке 3 да плаћа фиксну провизију у износу од 30 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан уплате на име накнаде за обраду кредитног захтева код НКОСК, као и да (тачка 4) у циљу осигурања овог уговора код НКОСК на дан пуштања кредита у течај плати банци провизију на име премије осигурања у висини од 2,2% од износа одобреног кредита, првостепени суд налази да нису испуњени услови за утврђење ништавости ових одредби. Тужбеним захтевом из тужбе тужилац је тражио утврђење ништавости уговора у целости, указујући на ништавост уговорне одредбе о валутној клаузули, као и одредби које се односе на променљиву каматну стопу и обрачун затезне камате у случају доцње. Током поступка тужилац није износио чињенице о разлозима ништавости горе наведених одредби чл.6 уговора, нити је приликом саслушања навео околности под којима је дошло до уговарања одредбе чл. 6 и на који начин је она

примењена. Овлашћење суда да по службеној дужности пази на постојање разлога апсолутне ништавости изричито је предвиђено одредбом чл. 109 ст. 1 ЗОО. Међутим, пошто се парница креће у оквирима диспозиције странака која подразумева тужбу и тужбени захтев, ово овлашћење суда се изводи из већ постојеће тужбе која мора да садржи одређени захтев у погледу главне ствари и споредних тражења, чињеница на којима тужилац заснива захтев и доказе којима се утврђују ове чињенице (чл. 192 ст. 1 ЗПП). Током поступка тужилац није износио чињенице на којима би се заснивао захтев за утврђење ништавости одредби чл.6, односно којом је уговорено плаћање административне накнаде, накнаде за обраду кредитног захтева код НКОСК и плаћање премије осигурања, нити је приложио било какве доказе на околност да је оштећен уговарањем спорних одредби, све у смислу одредбе чл. 7 ЗПП, ради чега првостепени суд налази да нису испуњени услови за утврђење ништавости у том делу, па је одлучено као у ставу четвртом изреке.

Оцењујући жалбене наводе парничних странака, Апелациони суд у Београду налази да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, правилно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев тужиоца за ништавост одредби члана 1 став 1 и члана 2 став 1 уговора о стамбеном кредиту услед ништавости валутне клаузуле, те када је одбацио тужбу у делу у коме је тражено да се утврди ништавост одредбе члана 2 ст. 2 (одељак Камата) уговора о стамбеном кредиту, због пресуђене ствари, када је одбацио тужбу у делу у коме је тражено да се утврди ништавост одредбе чл.2 ст.6 (одељак Камата) и чл. 7 ст.2 уговора о стамбеном кредиту због литиспенденције, као и делу у ком је одбио тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о стамбеном кредиту ... закљученог између тужиоца и правног претходника тужене, у преосталом делу, осим у делу који се односи на ништавост одредби члана 2 став 4 (одељак Камата) и члана 6 тачка 2, 3 и 4 уговора. Разлоге које је за одлуку у овом делу дао првостепени суд у свему као правилне прихвата и овај суд.

Због тога се неосновано жалбом тужене указује да тужилац нема правни интерес за подношење утврђујуће тужбе, указујући да нису испуњени услови из члана 194 став 2 ЗПП, јер тужилац ни на који начин није доказао оправдан правни интерес. Ово због тога што је одредбом члана 109 став 1 Закона о облигационим односима прописано да на ништавост суд пази по службеној дужности, као и да се на њу може позивати свако заинтересовано лице. Код оваквог стања ствари, правилно је поступио првостепени суд када је приступио мериторном одлучивању по поднетој тужби, налазећи да тужилац као једна од уговорних страна из предметног уговора о кредиту, која је по основу уговорне одредбе чије се утврђење ништавости тражи туженој исплатио одређене новчане износе, свакако представља заинтересовано лице у смислу одредбе члана 109 став 1 Закона о облигационим односима, односно лице које има правни интерес за подношење тужбе за утврђење у смислу одредбе члана 194 став 2 Закона о парничном поступку.

Неосновано се жалбом тужене указује на погрешну примену материјалног права - да валутна клаузула предметног уговора не може бити ништава, пошто је дозвољена и у складу са свим материјалноправним прописима, јер је у време закључења уговора било дозвољено уговарање индексирања кредита у валути ЦХФ. Наиме, уговарање валутне клаузуле у смислу клаузуле вредновања, тако да се новчана обавеза измирује у домаћој валути, али се број јединица домаће валуте који треба платити одређује сразмерно вредности одређеног (уговореног) броја јединица стране валуте, није само по себи недозвољено. Уговарање валутне клаузуле допуштено је Законом о облигационим односима, уз ограничење да се валутна клаузула може користити само као мерило вредновања обавезе која се мора измирити у домаћој валути, како је прописано одредбом члана 395 тог закона. Валутном клаузулом се успоставља ефикасан механизам заштите од могућих економских појава које могу довести до смањења вредности валуте уговора, односно смањења или немогућности реализације очекиване добити. Такво конституисање валутне клаузуле има правно утемељење у одредби члана 15 Закона о облигационим односима, јер се њеном применом обезбеђује очување, односно успоставља једнакост узајамних давања даваоца и корисника кредита, а уговарање валутне клаузуле допуштено је и одредбом члана 21 Закона о девизном пословању ("Службени лист СРЈ" бр.23/2002, 34/2002 "Службени гласник РС" бр.101/2005).

Међутим, валутна клаузула не може бити правни основ богаћења даваоца кредита на штету корисника кредита стицањем несразмерне имовинске користи у односу на реалну тржишну вредност исплаћеног динарског износа кредитних средстава. Валутна клаузула може уживати судску заштиту само у случају када се њеном применом обезбеђује очување еквивалентности узајамних давања даваоца и корисника кредита. Сагласном вољом уговорених страна се осим валутне клаузуле, као средства очувања једнакости узајамних давања, може конституисати и клаузула којом ће се преузети валутни ризик од стране банке према њеном повериоцу и у целости превалити на корисника кредита. Таква клаузула је могућа и правно допуштена када се банка - давалац кредита на међународном тржишту задужила у одређеној страниј валути и преузела обавезу да и враћање примљеног износа по том основу реализује у истој валути. У том случају, банка је овлашћена да тако прибављена девизна средства непосредно уступи потенцијалном кориснику кредита. Тада се преузети валутни ризик од стране банке према њеном повериоцу може вољом уговорних страна правно ваљано превалити на корисника кредита. Услов за то је постојање писаног обавештења којим је корисник кредита пре закључења уговора, на њему разумљив начин упознат са свим економско-финансијским последицама ризика које ће он преузети прихватањем такве уговорне клаузуле. Писано обавештење о преваливању свих правних и економских последица валутног ризика са банке на корисника кредита битан је услов пуноважности уговорне клаузуле о индексацији динарског дуга применом курса швајцарског франка и када пласирана динарска средства кредита нису прибављена претходним задужењем

банке на међународном тржишту у тој валути. У том случају корисник кредита се писаним обавештењем мора на њему разумљив начин информисати да извор пласираних динарских средстава кредита није претходно задужење банке у уговором опредељеној валути " швајцарским францима", већ се курс те валуте примењује само као уговором опредељени начин индексирања пласираних динарских средстава. То је први услов чијим се постојањем опредељује правна ваљаност индексирања динарског дуга применом курса швајцарског франка. Осим тога, пуноважност такве уговорне одредбе је условљена кумулативним испуњењем и допунског другог услова. То је постојање писаног упозорења кориснику кредита на могући раст курса швајцарског франка који је банка као специјализована финансијска организација могла и морала предвидети и о томе упознати корисника кредита пре закључења уговора. Такво поступање банке условљено је императивним поштовањем основних начела облигационог права прописаних одредбом члана 12, 13, 14, 15 и 16 Закона о облигационим односима. Обавеза банке да поштено поступа и упозори корисника кредита на стварни ризик и економске последице које таква клаузула производи конституисано је и императивним одредбама члана 3, 11, 17 и 18 раније важећег Закона о заштити потрошача ("Службени гласник РС", бр. 79/2005), односно одредбама члана 41, 42 и 43 сада важећег Закона ("Службени гласник РС", бр. 62/2014, 6/2016 (други закон), 44/2018 (други закон)). У противном, неиспуњењем наведених услова у тренутку закључења уговора искључује се и могућност судске заштите клаузуле о индексирању динарског дуга корисника кредита применом курса швајцарског франка, јер се применом те одредбе нарушила еквивалентност узајамних давања даваоца и корисника кредита, што је сагласно одредби члана 105 у вези са чланом 103 Закона о облигационим односима чини ништавом.

Без утицаја на правилност и законитост ожалбене пресуде су и жалбени наводи тужене којима указује да је у време када је својим клијентима одобравао кредите индексиране у валути ЦХФ, прибављао средства на међународном тржишту искучиво у валути ЦХФ, да је тако прибављена средства конвертовао у динаре и тако добијене износе исплаћивао корисницима кредита, те указујући да су достављене свифт поруке релевантан доказ у погледу задуживања на међубанкарском тржишту у валути ЦХФ. Ово са разлога што достављени докази (свифт поруке) односе се на период након закључења уговора, односно уговор је закључен у јулу 2006. године, а свифт поруке се односе на период од децембра 2006. године до децембра 2010. године, па се из њих не може утврдити да се тужена за потребе конкретног уговора задуживала у ЦХФ, јер је то задужење морало да уследи пре закључења уговора, а не након закључења уговора о кредиту. Осим наведеног, а како је то већ напред изнето, за пуноважност одредбе о валутној клаузули поред доказа да је банка пласирана динарска средства прибавила посредством сопственог задуживања у валути CHF, потребно је да је кориснику кредита доставила и потпуну писану информацију о свим пословним ризицима и економско-финансијским последицама које ће настати применом такве клаузуле, а на коју околност тужена није доставила доказе, што предметну

уговорну одредбу чини противном основним начелима обигационог права.

Неосновано се жалбом тужиоца указује да ништавост валутне клаузуле доводи аутоматски до ништавости целог уговора и да исти не може опстати у правном промету. Ово стога што уговор о стамбеном кредиту може опстати и без ништаве одредбе о индексирању динарског кредита применом курса ЦХФ, јер утврђена ништавост наведених одредби уговора о стамбеном кредиту применом курса швајцарског франка нема аутоматског утицаја на пуноважност преосталих уговорних одредби, што значи да ништавост такве клаузуле нема за последицу аутоматску ништавост целог уговора о кредиту, будући да наведена одредба није била одлучујућа побуда за закључење уговора, јер је циљ закључења наведеног уговора управо његова намена, а то је адаптација непокретности за корисника кредита, а за банку да пласманом одговарајућег новчаног износа оставри добит, коју ће реализовати наплатом уговором одређене камате.

Без утицаја су наводи жалбе тужиоца којима указује да је тражио да се утврди ништавост целог уговора због ништавости валутне клаузуле, али не и одредби које се односе на камату и трошкове кредита. Ово са разлога што је тужилац у тужби као и поднесцима поред указивања на ништавост валутне клаузуле указивао и на ништавост осталих одредби уговора о стамбеном кредиту, па у ситуацији када се тражи утврђење ништавости целог уговора суд је у обавези да по службеној дужности цени ништавост осталих одредби уговора о кредиту.

Супротно жалбеним наводима тужиоца, правилно је првостепени суд применом одредби члана 294 тачка 4 Закона о парничном поступку одбацио тужбу у делу у коме је тражено да се утврди ништавост уговора о стамбеном кредиту ..., закљученог између тужиоца и правног претходника тужене дана 18.7.2006. године и то одредбе чл.2 ст. 2 (одељак Камата), будући да је правоснажном пресудом Првог основног суда у Београду П 24490/13 од 12.3.2015. године утврђена ништавост наведених одредби.

Такође, супротно жалбеним наводима тужиоца, првостепени суд је правилном применом одредби члана 294 тачка 3 ЗПП у вези члана 203 ЗПП одбацио тужбу тужиоца у делу у коме је тражена ништавост одредби члана 2 став 6 и члана 7 став 2 уговора, због литиспенденције, с обзиром да о истом захтеву између истих странака већ тече парница у предмету Првог основног суда у Београду П.бр.14747/17, која је покренута пре ове парнице.

Из изнетих разлога, на основу одредбе члана 390 ЗПП, одлучено је као у ставу првом и другом изреке.

Међутим, основано се жалбом тужиоца указује да је првостепени суд требао да одлучи у целости о ништавости уговорене валутне клаузуле, као и да

првостепени суд селективно примењује своју обавезу да по службеној дужности цени ништавост одредби уговора о кредиту.

Наиме, како је одредбом члана 2 став 4 (одељак Камата) уговора о стамбеном кредиту ... од 18.7.2006. године, прописано да се обрачун камате врши применом пропорционалне методе и исти је исказан у ЦХФ, то се не може прихватити закључак првостепеног суда да наведена одредба уговора, у делу “и исти је исказан у ЦХФ” не представља ништаву одредбу уговора о стамбеном кредиту, с обзиром да је наведена одредба ништава услед уговорене валутне клаузуле ЦХФ са већ наведених разлога.

С обзиром на наведено донета је одлука као у ставу трећем изреке ове пресуде применом одредбе члана 394 тачка 4 ЗПП.

Надаље, Апелациони суд налази да се за сада не може прихватити изнето становиште првостепеног суда да одредбе члана 6 тачка 2, 3 и 4 уговора не представљају ништаве одредбе уговора о стамбеном кредиту, јер је због непотпуно утврђеног чињеничног стања, изостала одлука о правилној примени материјалног права, на шта се жалбом тужиоца основано указује.

Наиме, банка има право на наплату трошкова и на накнаду банкарских услуга, па одредбе уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да банци плати трошкове кредита нису ништаве, под условом да је корисник кредита пре потписивања уговора на јасан и недвосмислен начин обавештен о трошковима кредита. Према одредби тачке 5 Одлуке НБС о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите (“Службени гласник РС”, број 57/06), премија осигурања и друге накнаде у вези са обезбеђењем кредита спадају у “остале трошкове” који не улазе у обрачун ефективне каматне стопе. С тога, уговор о кредиту може садржати обавезу корисника кредита да плати банци трошкове обраде кредита, трошкове премије осигурања код НКОСК, као и трошкове обраде захтева код НКОСК, али ова обавеза мора бити јасно предочена кориснику кредита у предуговорној фази, тако да корисник ниједног тренутка не буде у заблуди о којим трошковима је реч. Ово произлази из одредбе члана 7 Одлуке НБС о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите (“Службени гласник РС” бр.57/06 од 30.6.2006. године), којом је прописано да при закључивању уговора о кредиту, банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате овог кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун, а што првостепени суд није имао у виду при одлучивању о ништавости предметне одредбе члана 6 тачка 2,3 и 4. уговора о кредиту.

Из изложеног ожалбена пресуда је у наведеном делу морала бити укинута.

С тога ће првостепени суд у поновном поступку имати у виду наведено, тако што ће утврдити да ли је тужена при закључењу предметног уговора о стамбеном кредиту са тужиоцем, поступила на начин прописан наведеном Одлуком НБС, те да ли је пре закључења предметног уговора о кредиту уручила тужиоцу понуду, да ли је та понуда банке тужиоцу садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, на начин који би му омогућио да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ти услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, тако да тужилац, као корисник ниједног тренутка није био доведен у заблуду, или то није случај. Тек након што чињенично стање у потпуности и правилно утврди, првостепени суд ће имати могућност да, правилном применом материјалног права, о ништавости одредбе члана 6. уговора о стамбеном кредиту, донесе нову и на закону засновану одлуку.

Пошто је укинута одлука о делу главне ствари, укинута је и одлука о трошковима поступка, јер иста зависи од коначног исхода спора и успеха странака у њему.

Из изнетих разлога, у смислу одредбе члана 392 ЗПП, одлучено је као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић